A szekus forgatókönyvB terve volt

Interjú Kincses Előddel, a Nemzeti Megmentési Front volt Maros megyei alelnökével

Az 1989-es forradalom mámorában hirtelen fellángoló román–magyar barátság provokálta ki a kényszerpályára helyezett Szekuritátéból azt az ördögi tervet, amellyel – emberáldozatok árán – szétverték a két nép közötti bizalmat. Kincses Előd ügyvéd, a marosvásárhelyi események egyik kulcsfigurája szerint ez volt a forgatókönyv B-változata.

– Ha nincs 1989 decembere, hanem egy forradalom nélküli átmenetnek lehetünk tanúi, menynyire tartja valószínűnek 1990 márciusának bekövetkezését?

–Ha Ceauşescu bukása nem követel ekkora véráldozatot, hanem egy bársonyos forradalom révén következik be a hatalomátvétel, a március sem lett volna ennyire fekete. De nem is lettünk volna annyira derűlátóak, mint amilyenekké váltunk '89 december végének euforikus hangulatában, amikor, ha rövid ideig is, de nagyon szerettek bennünket a románok. Ez a szeretet végzetes lett számunkra, ugyanis váratlanul érte, és valósággal megrémítette a Szekuritátét és a hozzá csatolt politikai réteget. Gondoljuk csak el, ha románok és magyarok között létrejön a történelmi megbékélés, akkor a szekusok végképp elesnek a gyakorlatilag veszélytelen magyar irredentizmus elleni „sikeres" küzdelmük révén oly könnyen szerzett pénzektől. És a politikusok sem tudják hülyeségeiket, sutaságukat a magyar veszéllyel való riogatással álcázni.

Kincses Előd

▲ KORÁBBI FELVÉTEL: VERES NÁNDOR

– Optimisták voltak vagy inkább naivak? Esetleg, ahogy a többség szokta emlegetni: netán kissé türelmetlenek a történelmi igazság visszaállítását illetően?

– Hetven évet vártunk a részleges jogorvoslásra, és azt mondják, hogy türelmetlenek vagyunk?! Ez egyenesen hülyeség. Sajnos ezt a retorikát egyes RMDSZ-vezetők is átvették, amikor – a románság érzékenységére hivatkozva – mindegyre odázták és odázzák a mai napig bizonyos kérdések tisztességes megoldását, vagy legalább felvetését. Arról nem is beszélve, hogy ameddig egy hatalom nincs megcsontosodva, nehezebben áll ellent a követeléseknek. A forradalmat, pontosabban a népfelkelést követő első napok hangulata megalapozta a hurráoptimizmust. Amikor 1989. december 23-án a Nemzeti Megmentési Front vegyes, magyar–román küldöttsége Király Károly megbízásából Bukarestbe utazott, Jakabffy Attila és Vasile Pol élő adásban beszéltek a román–magyar közös győzelemről. Hazafelé megálltunk Predealon; az étteremben a szomszéd asztalnál ülő színromán társaság felismert bennünket, tagjai rendkívüli kedvességgel odajöttek, ölelgettek és mindegyre azt hajtogatták, milyen jó, hogy végre egymásra találtunk, magyarok és románok. Aki átélt egy ilyen túlcsorduló szeretetet, de most mégis azt állítja, hogy '89-et követően még az első napokban sem volt derűlátó, az mai szemüvegen keresztül látja a világot. Ugyanakkor hangsúlyozom: optimizmusunkra csak a felkelést követő első napok adtak okot. A január 12-ei, utolsó közös magyar–román főtéri tüntetésen már arról beszéltem a tömegnek, hogy félő, a Nemzeti Megmentési Front átmentési fronttá alakul. Erre a hallgatóság a „Jos cu ei!", „Le velük!" jelszavak skandálásával reagált.

– Mikortól érzékelte a pogrom veszélyét?

– Miután a magát Frăţiának nevező vátrás fiókszervezet megtámadta az RMDSZ szászrégeni székházát, kezdtem érezni, hogy van valami a levegőben. Erre Király Károly február eleji intése is ráerősített, amikor arra fi gyelmeztette Sütő Andrást meg engem, hogy lehetőleg ne járjunk egymagunk az utcán.

– Harminc év távlatából miként látja: elkerülhető lett volna a március 19–20-i provokáció?

–Pe rsze. De csak egy feltétellel: ha március 15-én a szatmári magyarok ellenállnak a Vasile Ţîră százados által vezetett marosvásárhelyi vátrás különítménynek, amely lemondatta az ottani megmentési front magyar meghatározó alakját, az RMDSZ-es Formanek Ferencet és Pécsi Ferencet. A békés szándékú magyar lakosság nem koszorúzhatta meg sem Bălcescu, sem Petőfi szobrát, mert a szatmári teret elfoglalták a román tüntetők. Az ünneplők nem vették fel a kesztyűt, nem álltak ellen, mint mi, marosvásárhelyiek, hanem csendben átvonultak Erdődre, és ott ünnepeltek. Az eredeti forgatókönyv az lett volna, hogy a másik frontvárosban, az akkor románok és magyarok által még fele-fele arányban lakott Szatmárnémetiben robbantsák ki az etnikai összecsapást. Propaganda szempontjából a sötét erőknek jobban is jött volna Szatmár, hiszen a határ közelségével a magyar veszéllyel való riogatás még inkább mérgezte volna a román közvéleményt.

– Ön már idegenben élte meg március utórezgéseit. Nehéz volt a „pálya széléről" szemlélni azt a hazugságáradatot,ami a magyarságra zúdult?

– Mivel annak idején még nem létezett sem internet, sem Facebook, csak a feltűnően nagy hazugságok jutottak el hozzám Magyarországra. Kézhez kaptam viszont a két megbízott, N. S. Dumitru és Verestóy Attila által készített eredeti jelentést a fekete márciusról. Összeállítói igyekeztek a közös hibát kimutatni, de azért átszűrődött belőle, hogy a főbűnös mégiscsak a román fél volt. Érdekes módon ezt a változatot „elsüllyesztették", és egy másik verziót hoztak nyilvánosságra külföldön. Ebben már jócskán tetten érhetők a román propaganda hazugságai.

Szucher Ervin

Katonák, tankok és tömeg Marosvásárhelyen 1990 márciusában

▲ FORRÁS: AZOPAN

Még egy gondolat Kincses Előd̈től

„Életem talán legfontosabb tette az volt, hogy március 20-án, Székelyudvarhelyen sikerült lebeszélnem sok ezer embert arról, hogy beutazzanak Marosvásárhelyre, megvédeni az előző nap a Görgény-völgyi agresszorok által megtámadott magyarságot. Elképzelni is rossz, mi történt volna, ha a székelység beözönlik Marosvásárhelyre – ez esetben nem fordították volna vissza Székelykocsárdról a Zsil-völgyi bányászokkal megrakott szerelvényt, és Zalatna főteréről elindították volna a Horeáék »unokáit« szállító autóbuszokat."

Fekete március

A Fekete Március megnevezés alatt azokra az etnikai zavargásokra hivatkozunk, amelyek 1990 márciusában történtek az akkor még magyar többségű Marosvásárhelyen (magyarok: 52%, románok: 48%) a két nemzetiség között. A harcoknak 5 halottja (3 magyar és 2 román) és 278 sérültje volt. Az eseményt az váltotta ki, hogy a magyarság tüntetett az anyanyelvi oktatás megteremtéséért, amire válaszul a Vatra Românească soviniszta román szervezet a román kormányerők támogatásával szervezetten környékbeli románokat szállított Marosvásárhelyre, akik feldúlták a város központját, majd rátámadtak a mindaddig békésen tiltakozó magyarokra. A több napig tartó zavargásoknak március 21-ére lett vége, amikor is a környező településekről megérkezett magyar erősítés kiverte a beszállított románokat a városból, majd ezt követően a román hadsereg helyreállította a rendet. (Forrás: Wikipédia)